

Nørresø og Husby sø – N72

Indholdsfortegnelse

1.	Beskrivelse af området.....	2
2.	Udpegningsgrundlag	3
3.	Foreløbig trusselvurdering.....	4
4.	Modsatrettede interesser	7
5.	Naturforvaltning og pleje	7
6.	Nykonstaterede eller nyindvandrede arter og naturtyper	8
7.	Manglende viden og yderligere vidensbehov	8
8.	Bilag	8
9.	Kildehenvvisning	8

1. Beskrivelse af området

Natura 2000-området Husby Sø og Nørresø og omkringliggende mose og engarealer er udpeget som habitatområde H188. Det samlede areal af natura 2000-området er 352 ha.

Søerne Husby Sø og Nørresø er to store lavvandede søer beliggende på gammelt marint forland syd for Nissum Fjord. Landskabet er overvejende fladt og begge søer er vindpåvirkede.

Den nordligste sø, Husby sø, er på 168 ha. Søen har en middeldybde på 1,1 meter, en største dybde på 2,1 meter og et vandvolumen på 1,85 millioner m³.

Den sydligst beliggende sø, Nørresø, er på 114 ha. Søen har en gennemsnitsdybde på 1,05 meter, en største dybde på 1,7 meter og et vandvolumen på 1,24 millioner m³.

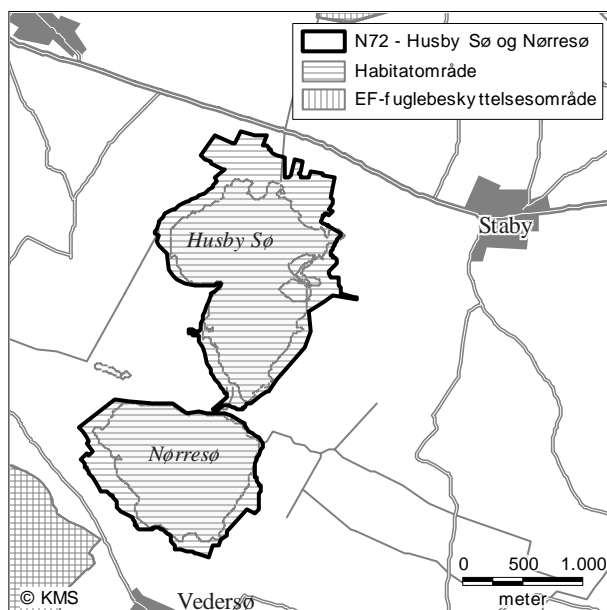
Søerne, der nu er inddiget, havde oprindeligt forbindelse til Ringkøbing Fjord, men i forbindelse med et større afvandingsprojekt 1940 - 1949 blev forbindelsen afbrudt. Husby Sø har i dag afløb til Nissum Fjord via en gravet kanal - Staby Kast. Nørresø har idag afløb til Nissum Fjord via Husby Sø.

Søernes opland består overvejende af afvandede landbrugsarealer (ca. 80%). Vandet fra disse landbrugsarealer pumpes ind i søerne via pumpestationer. Desuden modtager søerne vand fra en række små tilløb. Der er i dag anlagt et okkerrensingsanlæg i forbindelse med et stærkt okkerbelastet grøftsystem nord for Nørresø.

I starten af 1900-tallet var Husby Sø og Nørresø næringsfattige klarvandede søer med typiske grundskudsplanter. Afvandingsprojektet og den stigende tilførsel af næringsstoffer har betydet at grundskudsplanterne er forsvundet. Husby Sø og Nørresø fremstår i dag som moderat næringsrige, noget uklare og svagt alkaliske søer, med en meget artsrig undervandsvegetation af bl.a. store vandaksarter.

Søerne rummer desuden 9 vandplantearter der er omfattet af den danske gulliste (opmærksomhedskrævende). Søerne rummer også små bestande af den her i landet meget sjældne Vandranke (*Luronium natans*), der er på den danske rødliste (sårbar) og EU-ansvarsart. Arten er i de senere år gået tilbage i både Husby sø og Nørresø og dens eksistens i søerne er måske akut truet.

Nørresø blev fredet i 1956 og området omkring Nørresø er udpeget som værende af stor landskabelig, geologisk, biologisk og friluftsmæssig værdi. Søerne og de omkringliggende mose- og engarealer er omfattet af §3 i lov om naturbeskyttelse (se kort). § 3 kortet viser hvilke arealer der pr. 01-02-07 var registreret som § 3-beskyttede. Det skal bemærkes at § 3-registreringen er en vejledende registrering, og at det til enhver tid er de aktuelle forhold som er gældende. Det er den lokale kommune, der har ansvaret for at vedligeholde § 3 registreringer.

Figur 1 Kort over Natura2000-områdets afgrænsning

2. Udpegningsgrundlag

Husby Sø og Nørresø er udpeget på grundlag af naturtyperne 3150 Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks samt 7230 Riggær (tabel 2.1). Desuden består udpegningsgrundlaget af arterne Odder og Vandranke (tabel 2.2).

Husby Sø og Nørresø blev undersøgt som en del af NOVANA-overvågningsprogrammet i 2005. Tidligere har søerne indgået i Ringkjøbing Amts regionale overvågningsprogram for særskilt målsatte søer i henhold til amtets regionplan. Der er for begge søer målinger fra sidst i 70'erne, men hyppige repræsentative målinger er først foretaget fra 1988 – 2003. For Husby Sø ligger der data fra 1988, 1994, 2003 og 2005. For Nørresø er det tilfældet for 1988, 1994, 1995, 1996, 1997, 2003 og 2005. Undersøgelingsdata fra Husby Sø og Nørresø er tidligere indrapporteret til DMU i forbindelse med de årlige indberetninger af overvågningsdata.

Tabel 2.1 Naturtyper som aktuelt udgør udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område nr. 72. 1) Data stammer fra NOVANA overvågningsprogrammet (2004-2005) samt Ringkjøbing Amt overvågning i perioden 1988-2005. 3) Data stammer fra NOVANA kortlægning (2004-05). Naturtyperne kan ses i kortmaterialet.

Nr.	Naturtype	Forekomster	Areal (ha)	Kilde
3150	Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks	2	282	1
7230	Riggær	-	-	3

Den ene naturtype riggær (7230) blev ikke fundet ved amtets kortlægning i 2005 (se tabel 2.1), det kan dog ikke udelukkes at naturtypen findes i området.

Tabel 2.2 Arter som aktuelt udgør udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område nr. 72. 1) Data stammer fra NOVANA overvågningsprogrammet (2004-2005) samt Ringkjøbing Amt overvågning i perioden 1988-2005. De potentielle levesteder kan ses i kortmaterialet.

Nr.	Art	Forekomster	Areal (ha)	Kilde
1355	Odder (<i>Lutra lutra</i>)	-	331	1)
1831	Vandranke (<i>Luronium natans</i>)	-	248	1)

3. Foreløbig trusselsvurdering

På baggrund af de tilgængelige data om naturtyper og arters forekomster (se kort) er der foretaget en foreløbig vurdering af truslerne mod arterne og naturtyperne i Husby Sø og Nørresø. Truslerne omfatter påvirkninger, hvor der er en begrundet mistanke om, at de har en negativ betydning for naturtilstanden. De største trusler er gennemgået i de følgende afsnit.

Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks (3150)

Samlet beskrivelse af trusler for Natura 2000-område nr. 72 er, at Husby Sø og Nørresø fremstår i dag som moderat næringsrige, noget uklare og svagt alkaliske søer, med en meget artsrig undervandsvegetation af bl.a. store vandaksarter. Søerne rummer desuden en lille bestand af vandranke, der vidner om søernes tidligere tilstand som næringsfattige lobeliesøer (naturtype 3110). Søerne rummer desuden elementer af naturtypen 3140, idet de rummer bestande af flere kransnålalgerarter. Ingen af søerne lever op til deres særskilte basismålsætning i amtets regionplan. På baggrund af vandrammedirektivets basisanalyse vurderes Husby Sø og Nørresø ikke at kunne opfylde deres målsætning i 2015 jf. (Ringkjøbing Amt, 2006a).

En forøgelse i søvandets næringsstoffkoncentrationer vil have en negativ effekt for naturtypen, idet en øget algebeskygning erfaringsmæssigt vil have en negativ effekt på artssammensætningen og dybdeudbredelsen af vandplantevegetationen. Undervandsvegetationen har stor betydning for søers økologiske tilstand, især i lavvandede søer.

Vandranke

Vandranke antages generelt at være en konkurrencesvag art, der kun vokser, hvor miljøet har lave næringsstoffkoncentrationer, eller hvor der er forstyrrelser, fordi stress og forstyrrelser mindsker konkurrencen (Laursen, K.D., 2003). De aktuelle bestande vurderes at være i risiko for at blive udkonkurreret af andre arter.

Odder

På baggrund af Odderens positive fremgang i Jylland i løbet af 1990'erne, og forekomsten i område nr. 72 vurderes der ikke umiddelbart at være trusler mod den inden for Natura 2000-området. Det er dog vigtigt, at der forsat findes yngle- og fourageringsmuligheder inden for området.

3.1. Beskrivelse af naturtilstanden i de terrestriske naturtyper

Der findes ingen terrestriske naturtyper for Husby Sø og Nørresø.

3.2. Beskrivelse af naturtilstanden i de akvatiske naturtyper

3.2.1. Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks (3150)

Habitatområdet ved Husby Sø og Nørresø er bl.a. udpeget på grundlag af naturtypen. Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks (3150).

Husby Sø og Nørresø fremstår i dag som moderat næringsrige, noget uklare og svagt alkaliske søer, med en meget artsrig undervandsvegetation af bl.a. store vandaksarter. Søerne rummer desuden en lille bestand af Vandranke, der vidner om søernes tidligere tilstand som næringsfattige lobeliesøer (naturtype 3110). Søerne rummer desuden elementer af naturtypen 3140, idet de rummer bestande af flere kransnålalgerarter.

Den nationale bevaringsstatus for naturtypen er endnu ikke vurderet, men søtypen er forringet i kvalitet de fleste steder på grund af øget eutrofiering, men findes stadig udbredt i alle landsdele (Søgaard m.fl. 2003). Kriterier for en gunstig bevaringsstatus for naturtype 3150 forudsætter at arealet med naturtypen inden for habitatområderne skal være stabilt eller stigende (Søgaard m.fl. 2003).

En forøgelse i søvandets næringsstofkoncentrationer vil have en negativ effekt for naturtypen, idet en øget algebeskygning erfaringsmæssigt vil have en negativ effekt på artssammensætningen og dybdeudbredelsen af vandplantevegetationen. Undervandsvegetationen har stor betydning for søers økologiske tilstand, især i lavvandede søer.

Husby Sø

Årsgennemsnittet for totalfosfor var i 2005 0,074 mg P/l og har gennem årene 1988 til 2005 svinget mellem 0,044 og 0,077 mg P/l. Årsgennemsnittet for totalfosfor har derfor i visse år i mindre omfang overskredet amtets basismålsætning (< 0,075 mg P/l). Sommer sigtddybden har i årene 1988 til 2005 svinget mellem 0,74 til 1,0 meter og amtets målsætning om en sommersigtddybde > 1 m er ikke altid opfyldt. Med de få måleår tilgængelige, er der ikke noget der tyder på en stigende eller faldende tendens i de vandkemiske parametre.

Husby sø er en af landets artsrigeste søer. Ved undersøgelsen i 2005 blev der fundet 54 plantearter. Heraf var der 41 undervandsarter, 6 arter af kransnålalger, 1 art af mos og 7 arter af flydebladsvegetation. Det er desuden bemærkelsesværdigt at der blev registreret 14 af landets 19 vandaksarter samt 3 krydsninger af Vandaks. 10 arter af blomsterplanterne er med på den danske gulliste, dvs. arter med tilbagegang på landsplan de seneste år. Desuden findes arten Vandranke der er på den danske rødliste (sårbar) og EU-ansvarsart. Vandranke er en del af udpegningsgrundlaget for Husby Sø og behandles i et særskilt afsnit.

I forhold til den seneste undersøgelse i 2003 var undervandsvegetationen i Husby Sø blevet lidt mere artsrig, idet der var indvandret 4 nye arter, mens der ikke var forsvundet nogen (Ringkjøbing Amt 2006). Ud fra den nuværende tilstand som moderat næringsrig "vandakssø" var amtets målsætninger opfyldt med hensyn til artssammensætningen, men ikke med hensyn til udbredelse og tæthed, idet det vurderes at søen har potentiale til at mindst halvdelen af søbunden bliver dækket af undervandsplanter.

Flere af arterne blev kun fundet et enkelt sted, hvorfor deres fortsatte tilstedeværelse måske er sårbar. Af de karakteristiske arter for naturtypen var Glinsende Vandaks og Hjertebladet Vandaks ret almindelige og udbredt over en stor del af søen. Der er ingen af undervandsarterne der har haft en markant tilbagegang fra 2003 til 2005 (Ringkjøbing Amt, 2006b).

Begrænsningen for udbredelsen af undervandsvegetationen skyldes sandsynligvis dårlige vækstforhold på grund af ophobet slam på søbunden der medfører ustabile bundforhold og periodevis reduceret sigtddybde på grund af ophvirvling af bundmateriale (resuspension).

Nørresø

Årsgennemsnittet for totalfosfor var i 2005 0,056 mg P/l og har gennem årene 1988 til 2005 svinget mellem 0,045 og 0,121 mg P/l. Årsgennemsnittet for totalfosfor har derfor i visse år overskredet amtets basismålsætning (< 0,075 mg P/l). Sommer sigtddybden har i årene 1994 til 2005 svinget mellem 0,93 til 1,1 m og amtets målsætning om en sommersigtddybde > 1 meter er omtrent opfyldt. Der er ikke noget der tyder på en stigende eller faldende tendens i de vandkemiske parametre.

Nørresø hører til gruppen af artsrige danske søer. Ved undersøgelsen i 2005 blev der fundet 25 plantearter. Heraf var der 19 arter af undervandsplanter, 2 arter af kransnålalger, og 4 arter af flydebladsvegetation. Det blev registreret 8 vandaksarter. 5 arter af vandplanterne er med på den danske gulliste, dvs. arter med tilbagegang på landsplan de seneste år. Der er indtil 2003 fundet

Vandranke der er på den danske rødliste (sårbar) og EU-ansvarsart. Vandranke er en del af udpegningsgrundlaget for Husby Sø og behandles i et særskilt afsnit.

I forhold til de seneste undersøgelser i 1997 og 2003 var undervandsvegetationen i 2005 blevet mindre artsrig, idet der var forsvundet 18 undervandsarter og artssammensætningen forekommer ikke så stabil som midt i 1990'erne (Ringkøbing Amt, 2004). Ud fra den nuværende tilstand som moderat næringsrig "vindakssø" kan amtets målsætninger stadig være opfyldt med hensyn til artssammensætningen, men er stærkt på vej tilbage, både med hensyn til artssammensætning, udbredelse og tæthed. Den generelle dækning af undervandsplanter er således faldet fra 32 % i 1996 til 9 % i 2005.

Begrænsningen for udbredelsen af undervandsvegetationen skyldes sandsynligvis især dårlige vækstforhold på grund af ophobet slam på søbunden der medfører ustabile bundforhold og periodevis reduceret sigtddybde på grund af ophvirvling af bundmateriale (resuspension). Nærmere analyser vil afklare om der er andre betydende faktorer, samt om der på kort sigt er brug for aktive tiltag for at standse den negative udvikling i Nørresø.

Samlet beskrivelse af trusler: En forøgelse i søvandets næringsstofkoncentrationer vil have en negativ effekt for naturtypen, idet en øget algebeskygning erfaringsmæssigt vil have en negativ effekt på artssammensætningen og dybdeudbredelsen af vandplantevegetationen. Undervandsvegetationen har stor betydning for søers økologiske tilstand, især i lavvandede søer.

På baggrund af vandrammedirektivets basisanalyse vurderes Husby Sø og Nørresø ikke at kunne opfylde deres målsætning i 2015. Der henvises i øvrigt til vandrammedirektivets basisanalyse del II for yderligere detaljer (Ringkøbing Amt 2006a). På baggrund af de kommende vandplaner vil Kommunen udarbejde handleplaner, der skal sikre en fremtidig målsætningsopfyldelse.

3.3. Beskrivelse af arter

Vandranke

Bestand: Der findes en mindre population af Vandranke i Husby Sø's nordlige ende. Bestanden havde i 1995 spredte og stedvis store bevoksninger i søen, men i 2003 og 2005 var den kun fåtalligt til stede, og dens eksistens i søen vurderes måske at være truet. (Bundgaard 2006, Ringkøbing Amt, 2006b).

Bestanden i Nørresø's nordøstlige del havde i 1997 spredte og stedvis sammenhængende små bevoksninger i søen, men i 2003 og 2004 blev den kun fundet med enkelte bevoksninger. Bestanden blev ikke genfundet i 2005, og dens fortsatte eksistens i søen vurderes at være truet (Bundgaard 2006a, Ringkøbing Amt 2004).

Foreløbig trusselsvurdering: Vandranke antages generelt at være en konkurrencesvag art, der kun vokser, hvor miljøet har lave næringsstofkoncentrationer, eller hvor der er forstyrrelser, fordi stress og forstyrrelser mindsker konkurrencen (Laursen, K.D., 2003). De aktuelle bestande vurderes at være i risiko for at blive udkonkurreret af andre arter.

Potentielle levesteder: Potentielle levesteder kan ses på kortmaterialet, i alt ca. 248 ha.

Odder

Bestand: I slutningen af 1950'erne kunne man kun få et billede af odderens udbredelse ved at se på antallet af skudte dyr. På daværende tidspunkt blev der nedlagt knap 500 oddere i Danmark. I 1967 blev odderen fredet, men på dette tidspunkt var den danske bestand gået drastisk tilbage. Nedgangen fortsatte gennem 1970'erne og 1980'erne. I 1984-1986 viste en undersøgelse, at der kun fandtes oddere i Midt- og Nordvestjylland. Odderen gik også tilbage i de andre europæiske

lande. Dette medførte at den i 1992, da direktivet blev implementeret i Europa, blev medtaget på habitatdirektivets bilag II og IV, hvor arter der kræver udpegningsområder og streng beskyttelse er medtaget. I 1996 viste en landsdækkende undersøgelse, at spredt sig. Odderen blev, ud over de tidligere kerneområder, således også registreret i store dele af Vendsyssel, Djursland og mod syd havde den bredt sig mod syd ned gennem Ringkøbing amt.

I forbindelse med NOVANA overvågningen, blev odderens forekomst igen undersøgt på 586 stationer fordelt over hele landet. I Ringkøbing Amt blev forekomsten på 151 stationer ved vandløb, søer og fjorde undersøgt. Der blev fundet positive spor efter odder på 136 af disse stationer. I forbindelse med habitatområde nr. 188 blev der registreret Odder ved NOVANA undersøgelsen på begge tilknyttede stationer (Bundgaard 2006b).

Foreløbig trusselsvurdering: På baggrund af odderens positive fremgang i Jylland i løbet af 1990'erne, og forekomsten i Natura 2000-område nr. 72 vurderes der ikke umiddelbart at være trusler mod den inden for habitatområdet. Det er dog vigtigt, at der forsat findes yngle- og fourageringsmuligheder inden for området.

Potentielle levesteder: De udpegede potentielle levesteder kan ses på kortmaterialet. Ved udpegningen inden for område nr. 72 er medtaget søerne, forbindelsen mellem søerne, afløbet fra Husby Sø samt de sønære arealer. I alt vurderes det potentielle levested inden for Natura 2000-område nr. 72 at udgøre ca. 331 ha.

4. Modsatrettede interesser

Der vurderes ikke at være modstridende interesser i Natura 2000-område nr. 72 for de udpegede naturtype og habitatarter.

5. Naturforvaltning og pleje

Nuværende plejeaftaler

MVJ-aftaler

Der indgået MVJ-aftaler som er helt eller delvist beliggende indenfor Natura 2000-område nr. 72. jf. kortmaterialet.

Eksisterende fredning:

Der eksisterer en fredning gældende for Nørresø, Vedersø (R.A.F. 21/1955) indenfor Natura 2000-område nr. 72. (Fredningsnævnet for Ringkøbing Amtrådsreds, 1956). Ringkøbing Amt besigtigede i 2005 det fredede område, og vurderede at der ikke umiddelbart var brug for plejetiltag i områderne omkring Nørresø, da formålet med kendelsen vurderedes at være opfyldt og i forhold til fredningskendelsen var området i god stand (Ringkøbing Amt 2005).

5.1.1. Tidligere plejeindgreb

Nørresø har i 1999 forsøgt biomanipuleret ved opfiskning af søens fredfiskebestand, for at opnå en forbedret balance i rovfisk/fredfisk forholdet i søen. I dag vurderes forsøget ikke at have haft en varig effekt.

6. Nykonstaterede eller nyindvandrede arter og naturtyper

Ingen nykonstaterede eller nyindvandrede arter og naturtyper

7. Manglende viden og yderligere vidensbehov

Ingen

8. Bilag

Kort over naturtyper og arters udbredelse kan ses i kortmaterialet.

9. Kildehenvisning

Bundgaard, P. (2006a): Artsovervågning Ringkjøbing Amt. Vandranke (*Luronium natans*). NOVANA 2004-2009. Afrapportering af artsovervågning i NOVANA til DMU.

Bundgaard, P. (2006b): Overvågning af arter. NOVANA 2004-2009. Notat fra Ringkjøbing Amt til DMU.

Fredningsnævnet for Ringkjøbing amtrådsreds (1956). Kendelse vedr. Begæring om fredning af Aabjerg Sø (Nørre Sø), Vedersø Sogn.

Laursen, K.D. (2003): Vandranke (*Luronium natans* (L) Rafín.) – En undersøgelse af danske bestande. Specialrapport fra Aarhus Universitet, Biologisk Institut, Afd. for Botanisk Økologi.

Ringkjøbing Amt (2006a): Vandrammedirektivets Basisanalyse del II, Vurdering af vandforekomsters tilstand og en vurdering af, risikoen for, at vandforekomsterne ikke kan opfylde, regionplanmålene senest 22. december 2015 for Oplandet til Ringkjøbing Fjord, Nissum Fjord og Dybe Å i Vanddistrikt 65.

Ringkjøbing Amt (2006b): Vegetationen i Husby Sø 2005. Konsulentrapport udarbejdet af Bio/consult as (upubliceret).

Ringkjøbing Amt (2005): Tilsynsskema for Nørresø, Vedersø. J.nr. 8-70-52-5-667-6-03

Ringkjøbing Amt (2004): Vegetationen i Nørresø 2003. Konsulentrapport udarbejdet af Bio/consult as (upubliceret).

Søgaard, B., Skov, F., Ejrnæs, R., Nielsen, K.E., Pihl, S., Clausen, P., Laursen, K., Bregnballe, T., Madsen, J., Baatrup-Pedersen, A., Søndergaard, M., Lauridsen, T.L., Møller, P.F., Riis-Nielsen, T., Buttenschøn, R.M., Fredshavn, J., Aude, E. & Nygaard, B. 2003: Kriterier for gunstig bevaringsstatus. Naturtyper og arter omfattet af EF-habitatdirektivet & fugle omfattet af EF-fuglebeskyttelsesdirektivet. 2. udgave. Danmarks Miljøundersøgelser. 462 s. – Faglig rapport fra DMU, nr. 457. <http://faglige-rapporter.dmu.dk>